

PUUMALAN KUNTASTRATEGIA 2018-2025

VISIO

Saaristokunta Puumala on vuonna 2025 uuden työn ja rohkeiden ratkaisujen kunta, joka on hyvinvoivien ihmisten koti Saimaalla.

Sisällys

1	Kuntastrategian tarkoitus ja valmistelu.....	2
2	Arvio kunnan nykytilasta ja tulevista muutoksista	2
3	Puumalan kunnan strategia	9
3.1	Saimaa-painopisteen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit.....	10
3.2	Yrittäjyys-painopisteen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit	12
3.3	Lapsiperheet-painopisteen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit	14
3.4	Hyvinvointi-painopisteen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit	15
3.5	Laatuasuminen-painopisteen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit	17

1 Kuntastrategian tarkoitus ja valmistelu

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon: kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, palvelujen järjestäminen ja tuottaminen, kunnan tehtäviä koskeissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet, omistajapolitiikka, henkilöstöpolitiikka, kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet, elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Puumalan kuntastrategiaa on tehty kahdessa osassa. Joulukuussa 2017 kunnanvaltuusto hyväksyi kuntastrategian arvot, vision, painopisteet ja tavoitteet. Samalla päätettiin, että toimenpiteiden ja mittareiden osalta valmistelu jatkuu keväällä 2018. Tässä asiakirjassa on tehty muutamia muutosehdotuksia joulukuussa hyväksytyjä tavoitteita koskien.

Strategiaprosessi on käsittänyt seuraavat tilaisuudet: strategiaseminaari (10.9.2017), kuntalaisten Pop up -työpaja (25.9.), strategiapäivät (5.-6.10.), kunnanvaltuuston iltakoulu (16.11.), kunnanhallitus (27.11.), kunnanvaltuusto (11.12.), elinkeinotyöryhmän kokoukset (21.2. ja 29.3.), hyvinvointilautakunnan työpaja (19.3.), johtoryhmän strategiatyöpaja (20.3.), nuorisovaltuuston kokous (6.4.) sekä vanhus- ja vammaisneuvoston kokous (18.4.).

Kunnanhallituksen nimeämän elinkeinotyöryhmän tehtävänä oli työstää Yrittäjyys- ja Saimaa-painopisteitä, jotka tulevat toimenpiteineen myös keskeiseksi osaksi myöhemmin päätettävää elinkeino-ohjelmaa. Sen vuoksi näille painopisteille on strategiassa esitetty huomattavasti enemmän toimenpiteitä kuin muille painopisteille. Elinkeinotyöryhmän helmikuun kokouksessa oli läsnä edustus kaikilta puolueilta ja heiltä pyydettiin kehittämisen tarpeita ja kehittämisasiideoita. Laatuasumisen painopisteessä on hyödynnetty maa- ja asuntopoliittista ohjelmaa. Tällä tavoin on tavoiteltu sitä, että erilliset ohjelmat osoittaisivat samaa visiota kohti.

2 Arvio kunnan nykytilasta ja tulevista muutoksista

Puumalan väkiluku on laskenut edelleen, muttei enää kuitenkaan yhtä voimakkaasti kuin viime vuosikymmenellä. Keskeinen väestön vähenemistä hidastava tekijä on ollut se, että kuntaan on jo vuosia muuttanut enemmän ihmisiä kuin Puumalasta on lähtenyt pois. Kunnan väkiluvun vähenemisen pääsyy on puolestaan se, että ihmisiä kuolee enemmän kuin syntyy. Puumalan väkiluku vuoden 2017 lopussa oli 2 208 henkilöä. Syntyneitä oli koko vuoden aikana 4 ja kuolleita

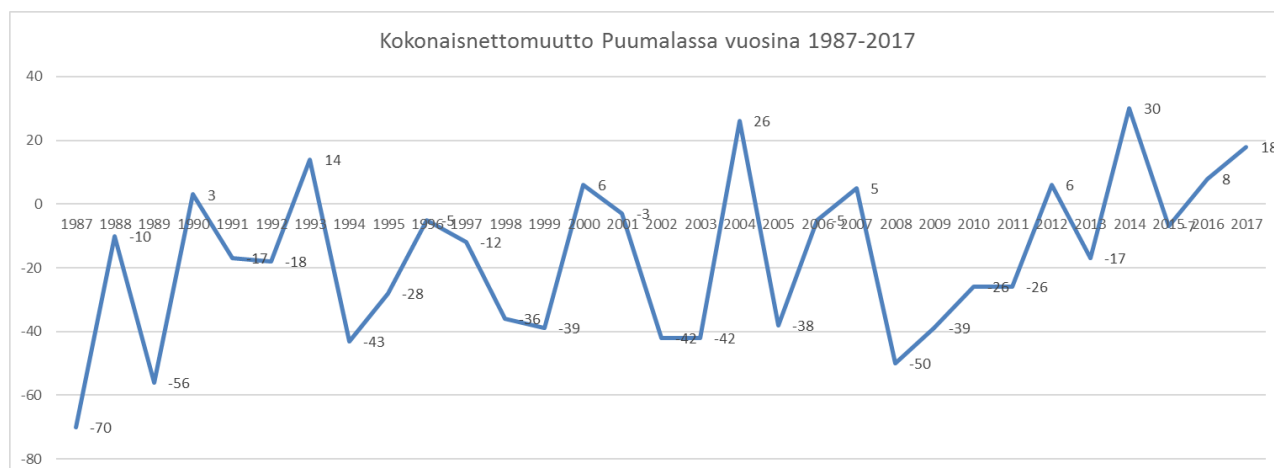
41, joten luonnollinen väestönmuutos oli -37 ihmistä. Tämä on ymmärrettävää, kun katsoo Puumalan väestön ikärakennetta (taulukko 1). Verrattuna ikääntyvän Etelä-Savon muihin kuntiin on Puumalassa suhteellisesti eniten yli 65-vuotiaita ja vastaavasti myös vähiten 0-14-vuotiaita. Vuoden 2017 lopussa yli 65-vuotiaita oli yhteensä 879.

Pari viime vuotta ovat olleet kunnalle muuttovoittoisia (kuva 1). Muuttotappion kovimmasta vuodesta 2008 ollaan vähitellen käännytty positiivisen puolelle. Vuonna 2017 kuntaan muutti 87 ja Puumalasta pois muutti 78. Maahanmuuttaneita oli 9. Väestön kokonaisuutos oli -24 henkilöä (-1,1 %). Huomionarvoista on, että Etelä-Savon maakunnassa oli neljä muuttovoittoista kuntaa, joista suurimpana Puumala (+18). Muita voittajakuntia olivat Mäntyharju (5), Heinävesi (5) ja Kangasniemi (3).

Muuttoliikkeen osalta on syytä kiinnittää huomiota muuttoliikkeen voimakkaaseen vaihteluun ja sen taustatekijöihin, sillä esimerkiksi vuosina 2008–2011 muuttotappio oli 26-50 henkilöä, kun taas huippuvuonna 2014 muuttovoittoa oli 30 henkilöä. Kuten kuvasta 3 voi huomata, on juuri muuttoliikkeen kehitys olennainen väestökehityksen kannalta. Luonnollinen väestökehitys näyttää pysyvän vuositasolla n. -40 henkilössä, mutta positiivisella muuttoliikkeellä väestön vähenemistä voidaan oleellisesti hidastaa. Voimakkainta muuttotappio on 15-29-vuotiaiden ikäluokassa, mitä selittää toisen asteen koulutuksen puuttuminen paikkakunnalta. Muuttovoitto painottuu puolestaan yli 70-vuotiaisiin (vuoden 2016 tilaston mukaan, ks. taulukko 2).

Taulukko 1. Väestö ikäryhmittäin ja kunnittain Etelä-Savossa (tilanne 31.12.2017).

	Ikäluokat yhteensä	0 - 14	15 - 64	65 -	0 - 14 v.	15 - 64 v.	65 - v.
KOKO MAA	5 513 130	890 424	3 443 388	1 179 318	16,2	62,5	21,4
Pohjois- ja Itä-Suomen suuralue	1 290 651	212 164	781 717	296 770	16,4	60,6	23,0
ETELÄ-SAVO	147 194	19 083	85 189	42 922	13,0	57,9	29,2
Mikkelin seutukunta	72 047	9 831	42 323	19 893	13,6	58,7	27,6
..Hirvensalmi	2 236	244	1 240	752	10,9	55,5	33,6
..Kangasniemi	5 549	679	2 894	1 976	12,2	52,2	35,6
..Mikkeli	54 261	7 783	32 890	13 588	14,3	60,6	25,0
..Mäntyharju	6 054	738	3 231	2 085	12,2	53,4	34,4
..Pertunmaa	1 739	210	916	613	12,1	52,7	35,3
..Puumala	2 208	177	1 152	879	8,0	52,2	39,8
Pieksämäen seutukunta	29 471	3 693	16 896	8 882	12,5	57,3	30,1
..Joroinen	4 917	697	2 834	1 386	14,2	57,6	28,2
..Juva	6 334	771	3 488	2 075	12,2	55,1	32,8
..Pieksämäki	18 220	2 225	10 574	5 421	12,2	58,0	29,8
Savonlinnan seutukunta	45 676	5 559	25 970	14 147	12,2	56,9	31,0
..Enonkoski	1 416	172	716	528	12,1	50,6	37,3
..Heinävesi	3 455	390	1 801	1 264	11,3	52,1	36,6
..Rantasalmi	3 553	417	1 983	1 153	11,7	55,8	32,5
..Savonlinna	34 664	4 332	20 094	10 238	12,5	58,0	29,5
..Sulkava	2 588	248	1 376	964	9,6	53,2	37,2

Kuva 1. Kokonaisnettomuutto.

Taulukko 2. Kokonaisnettomuutto ikäryhmittäin.

2016	Kokonaisnettomuutto																
	yhteensä	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-
Etelä-Savon maakunta	-240	34	9	-18	-60	-234	-138	-22	26	28	33	31	41	44	28	-15	-27
Enonkoski	-8	3	-4	-4	-5	-7	5	6	7	-3	1	2	-1	-1	-3	-1	-3
Heinävesi	-9	-4	0	0	-21	1	-1	5	5	1	-1	3	2	6	3	-3	-5
Hirvensalmi	10	5	4	0	-10	-7	-2	-5	0	3	2	-2	11	9	5	-1	-2
Joroinen	-39	9	2	-5	-32	-23	1	3	-1	5	5	-1	1	-5	4	-2	0
Juva	-51	3	1	-5	-30	-15	0	3	-8	3	2	-1	6	-1	-1	-5	-3
Kangasniemi	45	4	9	5	-16	-20	2	0	8	7	9	6	7	15	10	0	-1
Mikkeli	40	0	-5	6	127	-37	-78	-30	20	-3	17	15	-9	11	16	2	-12
Mäntyharju	21	4	3	5	-6	-16	-7	6	-4	6	10	7	6	5	-3	4	1
Pertunmaa	-1	3	1	-4	-11	-2	4	2	-2	4	5	-4	3	2	-5	1	2
Pieksämäki	-127	9	-12	-12	-41	-62	-6	9	-2	10	-1	3	-2	-4	-5	-5	-6
Puumala	8	1	1	2	-4	-3	-2	2	-3	1	0	2	1	0	1	2	7
Rantasalmi	-28	-4	-2	-7	-14	-10	2	-1	6	-1	-4	-3	3	2	2	0	3
Savonlinna	-72	2	12	3	13	-26	-53	-25	1	-1	-10	1	10	8	6	-5	-8
Sulkava	-29	-1	-1	-2	-10	-7	-3	3	-1	-4	-2	3	3	-3	-2	-2	0
Mikkelin seutukunta	123	17	13	14	80	-85	-83	-25	19	18	43	24	19	42	24	8	-5
Pieksämäen seutukunta	-217	21	-9	-22	-103	-100	-5	15	-11	18	6	1	5	-10	-2	-12	-9
Savonlinnan seutukunta	-146	-4	5	-10	-37	-49	-50	-12	18	-8	-16	6	17	12	6	-11	-13

Puumalassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli vuoden 2017 joulukuussa 11,7 %, mikä on maakunnan alhaisimpia yhdessä esimerkiksi Juvan, Mikkelin, Mäntyharjun, Pertunmaan, Pieksämäen, Kangasniemen ja Joroisten kanssa. Korkein työttömyysaste oli Heinävedellä (15,9 %) ja Enonkoskella (15,8 %).

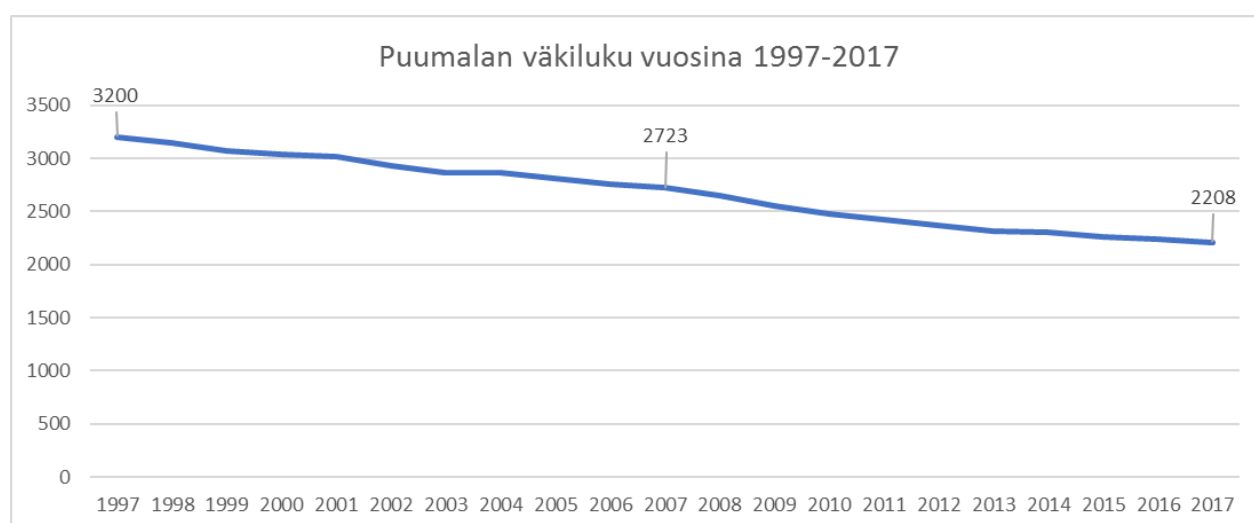
Noin joka viides puumalalainen on työssä maa-, metsä- ja kalataloudesta, joista metsäsektori on vahvin. Noin 16 % työskentelee sosiaali- ja terveyspalveluissa. Seuraavaksi merkittävimmät työllistäjät ovat kauppa ja rakentaminen sekä ravitsemus- ja matkailutoiminta.

Matkailulla ja vapaa-ajan asutuksella on Etelä-Savossa ja etenkin Puumalassa tärkeä merkitys. Matkailu on kasvava ventiala, jolla on paljon kerrannaisvaikutuksia muille toimialoille.

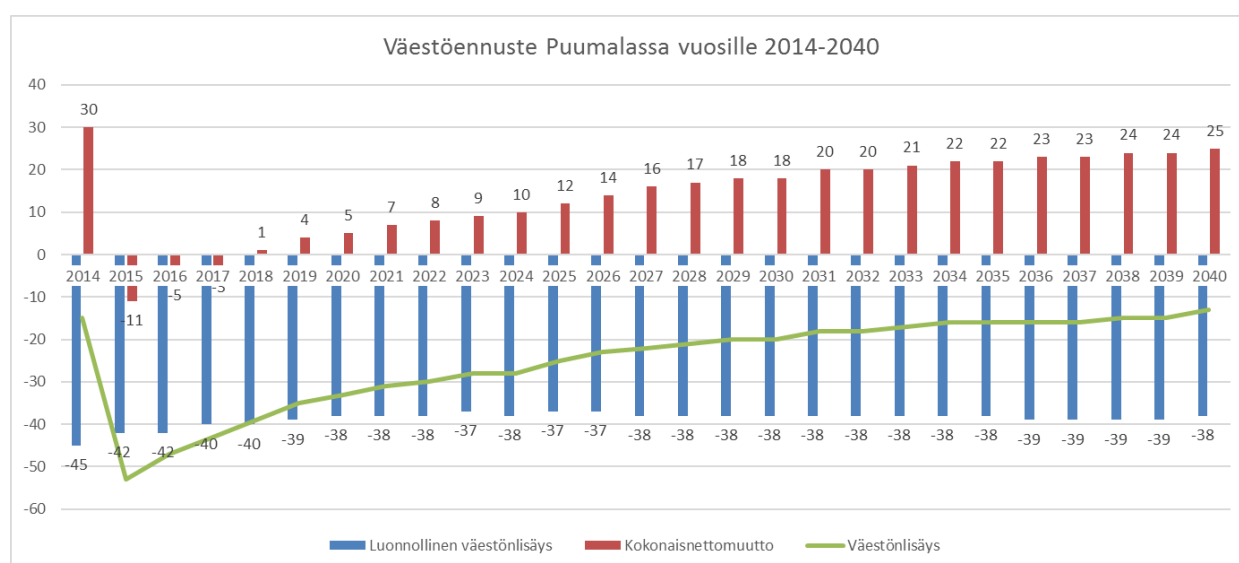
Puumalassa oli vuonna 2017 matkailupalveluiden rekisteröityneitä yöpymisiä 27 600. Kaikkiaan maakunnassa yöpymisiä oli noin 694 000.

Puumalan yritys-kanta on poikkeuksellisen vahva, noin 220 yritystä. Eniten yrityksiä on rakentamisen ja maa-, metsä- ja kalatalouden toimialoilla. Kolmanneksi suurin toimiala on matkailu. Puumalalaisten vahvimmat pendelöintisuunnat ovat Mikkeli ja Imatra.

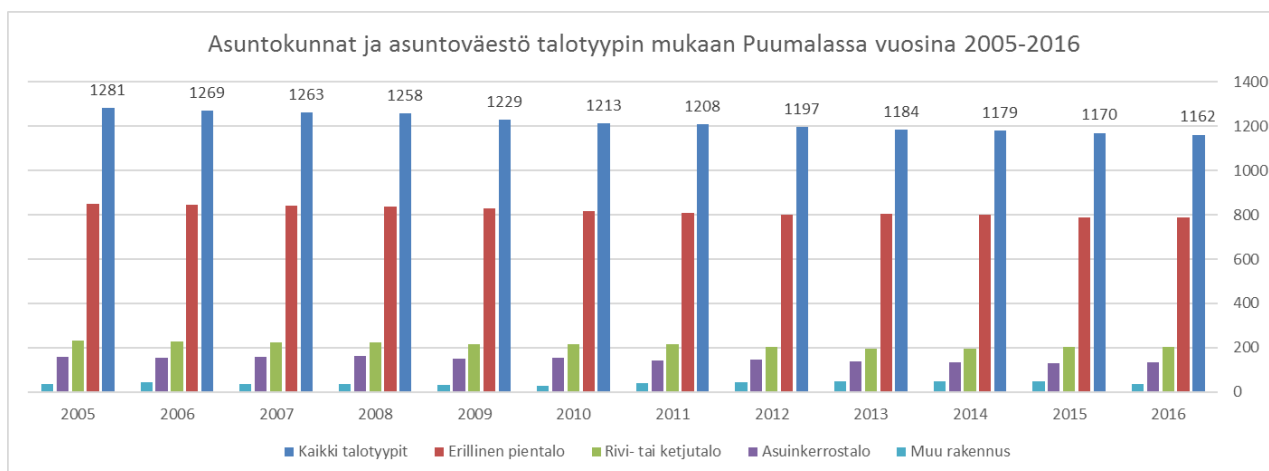
Puumala on Suomen vesistörikkaimpia kuntia ja makean veden osuus onkin yli 35 % koko kunnan pinta-alasta. Pintavedet ovat muiden Etelä-Savon kuntien tavoin erinomaisessa tilassa. Puumalassa on lähes 800 saarta ja yli 3 000 km rantaviivaa. Saaristokunnan status on kunnalle olennaisen tärkeä. Rikkaat metsävarat heijastelevat puolestaan elinkeinorakenteeseen saakka.

Kuva 2. Väestökehitys Puumalassa vuosina 1997-2017. (Tilastokeskus)

Kuva 3. Puumalan väestöennuste vuosille 2014-2040. (Tilastokeskus)

Kuva 4. Asuntokunnat ja asuntoväestö talotyyppin mukaan 2005-2016.

Taulukko 3. Yrityskanta Puumalassa 2017.

	2017 (1.				
	2013	2014	2015	2016 vuosineljännes)	2017
Rakentaminen	41	39	43	42	41
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	38	39	41	39	39
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	19	19	21	21	21
Teollisuus	20	20	19	19	20
Tukku- ja vähittäiskauppa:					
moottorijoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	22	20	20	19	18
Kuljetus ja varastointi	22	21	22	19	19
Kiinteistöalan toiminta	11	12	13	12	12
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	11	10	11	12	13
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	13	13	13	12	12
Muu palvelutoiminta	10	10	10	9	9
Terveys- ja sosiaalipalvelut	4	4	5	6	6
Taiteet, viihde ja virkistys	3	4	4	5	5
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	1	1	1	1	1
Informaatio ja viestintä	2	2	1	1	1
Koulutus	1	1	1	1	1
Toimialat yhteensä	218	215	225	218	218

Taulukko 4. Työpaikkojen jakautuminen Puumalassa.

	2007										Toimialan työpaikat v. 2015 kunnan kaikista työpaikoista,%
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Maatalous, metsätalous ja	194	185	174	165	156	146	143	137	139		22,2 %
Terveys- ja sosiaalipalvelut	120	131	139	135	121	133	95	114	102		16,3 %
Tukku- ja vähittäiskauppa:											
moottorijoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	71	83	76	74	73	67	61	68	59		9,4 %
Rakentaminen	56	71	72	63	67	46	66	67	50		8,0 %
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	56	70	64	48	40	36	37	45	47		7,5 %
Kuljetus ja varastointi	63	50	53	60	57	59	54	48	45		7,2 %
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	26	29	32	32	35	39	39	36	35		5,6 %
Koulutus	82	80	74	76	77	63	40	30	32		5,1 %
Teollisuus	42	40	35	48	49	44	46	25	27		4,3 %
Julkinen hallinto ja maanpuolustus: pakollinen	29	30	23	26	25	23	21	23	23		3,7 %
Muu palvelutoiminta	29	27	31	33	32	34	27	24	19		3,0 %
Ammatillinen, tieteellinen ja Toimiala tuntematon	15	16	14	14	20	12	14	15	14		2,2 %
Taiteet, viihde ja virkistys	5	3	4	3	3	4	5	6	7		1,1 %
Kiinteistöalan toiminta	3	2	1	1	1	1	2	3	5		0,8 %
Rahoitus- ja vakuustointi	11	11	7	7	6	5	4	4	4		0,6 %
Kotitalouksien toiminta työnantajina: kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan	0	0	0	0	0	0	2	2	3		0,5 %
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu	2	2	2	1	2	2	2	2	2		0,3 %
Informaatio ja viestintä	2	2	4	3	3	3	3	2	2		0,3 %
Kaivostoiminta ja louhinta	2	0	2	1	0	1	0	0	0		0,0 %
Sähkö-, kaasun- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0,0 %
Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0,0 %
Toimialat yhteensä	823	846	829	808	784	731	673	670	626		100,0 %

Puumalan kunnan hallintorakennetta on edellisen kerran muokattu vuoden 2016 lopulla, jolloin päätettiin kunnan hallintosääntö. Henkilöstön määrässä ei ole viime vuosina tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuonna 2017 kunnassa oli toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa 80 henkilöä ja määräaikaista 20. Puumalan kansalaisopiston tuntiopettajia oli yhteensä 3,43 henkilötyövuoden verran. Kunnassa tehtiin 87,48 henkilötyövuotta, mikä on 0,89 henkilötyövuotta edellisvuotta enemmän. Tulevaisuudessa työnkuvia on syytä tarkastella etenkin henkilöstön eläköitymisten yhteydessä. Strategiassa esitetään henkilöstöresurssin lisäämistä elinkeinojen kehittämiseen.

Kunta on uuden strategiansa myötä asemoinut rooliaan sote- ja maakuntauudistuksen jälkeisessä ajassa. Kunnan uudessa roolissa painottuvat etenkin elinvoima-, hyvinvointi- ja sivistystehtävät. Tärkeää on rakentaa myös toimivia yhdyspintoja kunnan ja maakunnan välille. Puumalan kunnan kannalta ja nimenomaan toiminnallisesta näkökulmasta soten siirtyminen maakunnalle ei ole tilanteena vieras, sillä sote-palveluita on aiemmin Puumalalle tuottanut Mikkelin seutu-sote ja vuoden 2017 alusta ESSOTE. Talouden näkökulmasta muutos on kuitenkin merkittävä.

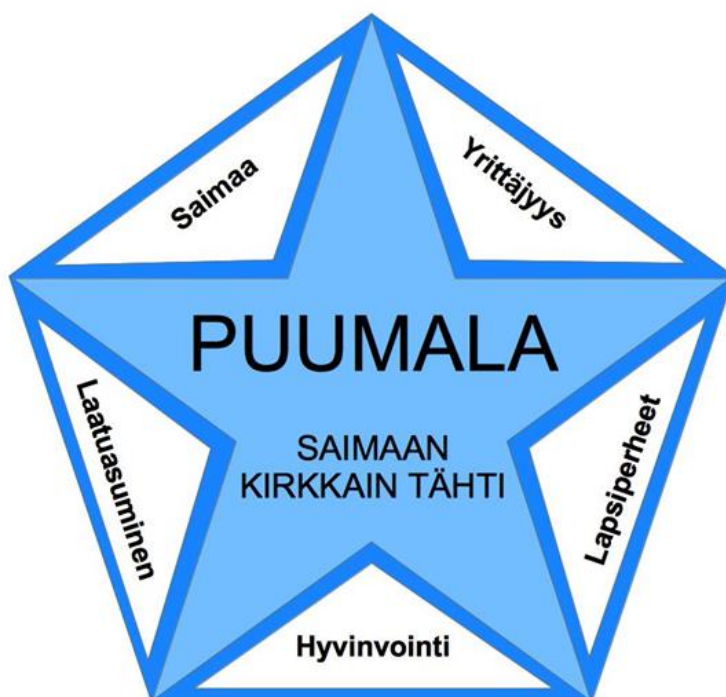
Puumalan kunnan keskeisiä haasteita ovat alhainen syntyvyys, ikääntyminen ja saavutettavuus. Vahvuuksia puolestaan ovat Saimaa, metsät, hyvä maine ja vapaa-ajan asukkaiden suuri määrä. Mahdollisuuksiksi voi kiteyttää syväväylän vahvemman hyödyntämisen, monipaikkaisten palvelemisen ja kuntien välisen yhteistyön Saimaan alueella. Keskeisiä uhkia ovat ympäristön pilaantuminen, mainehaitat ja vapaa-ajan asumisen suosion hiipuminen tai jopa romahtaminen.

3 Puumalan kunnan strategia

Puumala – Saimaan kirkkain tähti -kuntastrategia on laadittu aikajänteelle 2018-2025. Strategia pohjautuu yhteisille arvoille, jotka ohjaavat kunnan ja luottamushenkilöiden toimintaa. Puumalan kunnan arvot ovat **asiakslähtöisyys, avoimuus, positiivisuus, tasa-arvoisuus ja yhteistyökykyisyys**.

Puumalan kunnan visio vuoteen 2025 on ”**Saaristokunta Puumala 2025 on uuden työn ja rohkeiden ratkaisujen kunta, joka on hyvinvoivien ihmisten koti Saimaalla**”.

Visiota kohti suuntaamme strategian avulla, mikä rakentuu viiden painopisteen varaan. Painopisteet ovat **Saimaa, yrittäjyys, lapsiperheet, laatuasuminen ja hyvinvointi**. Jokaisen painopisteen kehittämiseksi on asetettu tavoitteet ja niille toimenpiteet sekä mittarit.

3.1 Saimaa-painopisteen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Tavoite 1: Satama-alueen palvelutyyli ja -kulttuuri tunnetaan ensiluokkaisuudestaan

Toimenpiteet:

- ▶ Satamapalvelut kootaan kunnan verkkosivuille yhdeksi selkeäksi teemaksi.
- ▶ Selvitetään sähköisen varausjärjestelmän hankintaa osalle laituripaikoista.
- ▶ Satama-aluetta siistitään ja maisemoidaan viheristutuksilla.
- ▶ Latausaseman toteuttaminen: Sähköpyörät, kännykät, kannettavat ja mahdollisesti tulevaisuudessa myös autot.
- ▶ Punaisen kuurin alue suunnitellaan ja rakennetaan turvalliseksi.
- ▶ Siltatornia hyödynnetään markkinoinnissa, etenkin KT 62 päin.
- ▶ Toteutetaan hyvän asiakaspalvelun kampanja yhdessä satama-alueen toimijoiden kanssa ja jalkautetaan kunnantalon palveluja satamaan.

Mittari: vierasvenesataman kävijämäärä (yöpymiset)

Tavoite 2: Pistohiekalle rakentuu alueen erityispiirteitä kunnioittavaa hyvinvointimatkailua

Toimenpiteet:

- ▶ Kunta markkinoi Pistohiekan aluetta aktiivisesti yrittäjille.
- ▶ Pistohiekalle toteutetaan kunnan infopiste, jossa on tietoa alueesta ja sen kehittämisestä sekä Puumalan tapahtumista ja palveluista.
- ▶ Haetaan suunnitelmallisesti uusia kansainvälisiä kohderyhmiä.
- ▶ Yhdistetään Pistohiekka Geopark-kohteiden ja Saimaan alueen markkinointiin.
- ▶ Haetaan ekologisia ratkaisuja infrastruktuuria rakennettaessa.

Mittari: investoinnin löytäminen

Tavoite 3: Saimaa Geopark tunnetaan kansainvälisenä matkailualueena, johon alueen yritykset ovat toimintoihin kiinnittyneet

Toimenpiteet:

- ▶ Geokohteiden priorisointi, kuntoon saattaminen ja opasteiden valmistaminen.
- ▶ Geopark-kohteiden välisten reitistöjen kehittäminen (esim. patikointi, fatbike) ympärivuotisesti.
- ▶ Markkinoinnin kohdentaminen pyöräilyturisteihin.
- ▶ Yhteistyön tiivistäminen naapurikuntien kanssa.
- ▶ Ystävyyskaupunkien hankkiminen muilta Geopark-alueilta esim. Italia, Norja tai Saksa.

Mittari: Geopark-kohteiden tunnettavuutta tukevien toimenpiteiden lukumäärä

Tavoite 4: Matkailuyritysten palvelut ovat käyttäjälähtöisiä

Toimenpiteet:

- ▶ Saavutettavuusongelman ratkaiseminen yhteistyössä bussiyhtiöiden ja matkailuyrittäjien kanssa.
- ▶ Puumala-sovelluksen (applikaatio) tuottaminen.
- ▶ Matkailuyritysten yhteishankkeiden edistäminen sekä eri toimialojen yritysten verkottaminen matkailijaa palvelevaksi.
- ▶ Matkailukauden laajentaminen syys-, talvi- ja kevätkaudelle.

Mittari: yöpymismäärät matkailuyrityksissä

3.2 Yrittäjyys-painopisteen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Tavoite 1: Kunta on vahva kumppani yritysten perustamisen, kasvun ja liiketoiminnan tukemisessa

Toimenpiteet:

- ▶ Vahvistetaan oppilaitosyhteistyötä (esim. Sampo, Esedu, Xamk, tutkimuslaitokset) osaavan työvoiman saamiseksi.
- ▶ Toteutetaan yrittäjyyskasvatusta koulussa ja ”yrittäjäksi Puumalaan” -markkinointia koulunsa muualla käyville.
- ▶ Kehitetään kausityöntekijöiden asumispalveluja.
- ▶ Edistetään yritysten laajentumista yhden ihmisen yrityksestä vähintään kahden ihmisen yritykseksi.
- ▶ Kuntaan perustetaan määräaikainen elinkeinokehittäjän tehtävä.
- ▶ Kunta tiedottaa säännöllisesti yritysten kehittämisrahoituksesta sekä yhdistää hankkeita ja yrityksiä.
- ▶ Yrityksille, yhteisöille ja yksityisille työnantajille maksettavaa kesätyöpaikkatukea nostetaan 180 eurosta 360 euroon. Tukea maksetaan enintään 720 euroa / yritys. Tuki myönnetään puumalalaisen koululaisen, opiskelijan tai juuri oppilaitoksesta valmistuneen työllistämiseen kesäajalle.
- ▶ Uutena yritystukimuotona suunnitellaan ja otetaan käyttöön aloittavan yrittäjän markkinointipaketti. Samalla tarkastellaan olemassa olevien tukimuotojen käyttöä ja tehdään tarvittavat muutokset.
- ▶ Toteutetaan ns. yrittäjäkaista kunnan verkkosivuille, jossa on esillä esim. tulevat urakat, tarjolla olevat yritystilat sekä tulevat koulutukset ja tilaisuudet.
- ▶ Suunnitelmallinen koulutus/info-ohjelma yrittäjille. Vuosittain toteutettava kokonaisuus, jossa huomioidaan esim. perustamisasiat, tukipalvelut, markkinointi, asiakaspalvelu sekä sukupolvenvaihdokset. Toteutus yhteistyössä yrittäjähdistyksen kanssa.
- ▶ Yrittäjiä tuetaan sukupolven- ja omistajanvaihdosten toteuttamisessa, esimerkiksi oppisopimuskoulutuksen avulla.

Mittarit: Yksityisten työpaikkojen lukumäärä ja työttömyysaste

Tavoite 2: Suomen kauneimmat etätyömaisemat ja toimivat etätyöolosuhteet

Toimenpiteet:

- ▶ Markkinoidaan kunnantalon ja Koulukartanon tiloja sekä etäneuvottelulaitteita.
- ▶ Laajennetaan laajakaistaverkkoa mahdollisella kyläverkkohankkeella.
- ▶ Toteutetaan toimistohotelli Puumalaan.

Mittari: Kunnan kiinteistöissä olevien etätyötilojen käyttäjämäärä / v

Tavoite 3: Matkailijat ja yritystoimijat hyödyntävät Saimaata, syväväylää ja meriyhteyttä

Toimenpiteet:

- ▶ Kontaktoidaan matkustajalaiva- ja risteilijäyhtiöitä, jotta saadaan reittejä Saimaan satamiin sekä vesiliikennettä tarvitseviin yrityksiin. Yhteistyö myös Saimaan alueen kuntien kanssa.
- ▶ Etsitään Puumalaan yrityksiä, jotka tarvitsevat vesikuljetusmahdollisuuksia.
- ▶ Edistetään sellaisen vesiteknologian kärkiyrityksen sijoittumista Puumalaan, minkä brändikuva rakentuu Saimaan ympärille.

Mittari: Syväväylää tai meriyhteyttä hyödyntävien yritysten lukumäärä

Tavoite 4: Uudet, eri toimialojen yritykset sijoittavat merkittävästi Puumalaan

Toimenpiteet:

- ▶ Tyhjillään olevista liiketiloista ja asunnoista tuotetaan esittely kunnan verkkosivuille.
- ▶ Hyödynnetään tehokkaasti olemassa olevia kontakteja, yhteistyöverkostoja (esim. Kauppakamari) ja haetaan uusia.
- ▶ Edistetään ikäihmisten palveluja tuottavien yritysten perustamista tai sijoittumista Puumalaan.

Mittarit: aloittaneiden yritysten lukumäärä / vuosi sekä aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten nettomuutos / vuosi.

3.3 Lapsiperheet-painopisteen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Tavoite 1: Lapsiystävällinen sujuvan arjen asuinpaikka

Toimenpiteet:

- ▶ Kunnassa turvataan lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelut lähipalveluna.
- ▶ Järjestetään tilapäistä lastenhoitoapua perheille (esim. huoltajan sairastumisen vuoksi) järjestöjen (MLL, 4H, eläkeläisjärjestöt), seurakunnan ja kunnan yhteistyönä.
- ▶ Toteutetaan UNICEF:n lapsiystävällinen kunta -mallia.
- ▶ Lapsiperheitä houkutellessaan Puumalaan koulua ja päivähoitoa sekä monipuolisia harrastusmahdollisuuksia markkinoimalla.
- ▶ ”Lapset puheeksi”- menetelmän koulutus ja käyttöönotto laajasti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sekä palveluissa.

Mittari: Tyytyväisyys lapsiperheiden palveluihin

Tavoite 2: Lapset, nuoret ja perheet osallistuvat aidosti palvelujen kehittämiseen

Toimenpiteet:

- ▶ Kunta kutsuu perheitä keskustelemaan (pienryhmissä) palvelujen kehittämisestä.
- ▶ Jatkuva vuorovaikutus lasten ja nuorten kanssa (varhaiskasvatuksessa, koulussa, nuorisotalolla, kerhoissa).

Mittari: Lasten, nuorten ja perheiden osallistumista tukevien toimenpiteiden määrä (esim. tilaisuudet, kyselyt)

Tavoite 3: Toiselle asteelle siirtyvää nuorta ja hänen perhettään tuetaan

Toimenpiteet:

- ▶ Etsivä nuorisotyö jalkautuu peruskoulusta toiselle asteelle siirtyvien nuorten ja perheiden tukeen vahvan ja monipuolisen kouluyhteistyön kautta.
- ▶ 9-luokkalaisille järjestetään kurssi arjesta selviytymiseen.
- ▶ Opiskelun keskeyttäneitä ohjataan ja tuetaan yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä työvoimapaikoiden, kuntoutuspalveluiden ja Ohjaamo-palveluiden kanssa.

Mittarit: keskeyttäneiden lukumäärä / vuosi sekä koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat nuoret.

Tavoite 4: Perusopetus on laadukasta ja yrittäjyyteen kannustavaa.

Toimenpiteet:

- ▶ Huolehditaan opetushenkilökunnan ammatillisen osaamisen jatkuvasta kehittämisestä.
- ▶ Tuodaan koulun arkeen yrittäjyyttä, esim. tutustumalla yrityksiin, järjestämällä yritysesittelyjä koululla ja kehittämällä yritysideoita yhdessä nuorten kanssa.

Mittari: yrittäjyyskasvatusta tukevat toimenpiteet yhtenäiskoululla

3.4 Hyvinvointi-painopisteen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Tavoite 1: Onnellinen ja toimintakykyinen kuntalainen

Toimenpiteet:

- ▶ Peruspalvelut turvataan lähipalveluna (sote-palvelut, sivistyspalvelut, tekniset palvelut).
- ▶ Tuetaan kuntalaisten hyvinvointia monipuolisilla liikunta-, kirjasto-, kulttuuri- ja kansalaisopiston palveluilla sekä harrastusmahdollisuuksilla.
- ▶ Toteutetaan hyvinvointibussi-kokeilu haja-asutusalueelle yhteistyössä sote-palveluiden tuottajan ja kolmannen sektorin kanssa.
- ▶ Tuodaan luontohoiva-ajattelua (green care) palvelukeskuksen toimintaan.
- ▶ Ylläpidetään ikäihmisten toimintakykyä.
- ▶ Tuotetaan laadukkaita vapaa-ajan palveluja haja-asutusalueella.
- ▶ Tunnistetaan ja tuetaan vähän liikkuvia henkilöitä.
- ▶ Iäkkäille pariskunnille annetaan huolenpitoapua kotiin jaksamisen tukemiseksi yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden tuottajan ja kunnan kanssa.

Mittarit: sairastavuusindeksi ja kotona itsenäisesti asuvat yli 75-vuotiaat

Tavoite 2: Kuntalaiset ja monipaikkaiset osallistuvat kunnan palvelujen suunnitteluun.

Toimenpiteet:

- ▶ Jatkuva vuorovaikutus kuntalaisten kanssa esim. tapahtumien ja järjestövierailujen kautta.
- ▶ Kunta on aktiivisessa vuorovaikutuksessa kyläyhdistyksien kanssa ja kyläyhdistykset mielletään kehittämisen alustoina.

Mittari: osallistavien toimenpiteiden lkm (esim. tilaisuudet, lausuntopyynnöt, ennakoarvioinnit)

Tavoite 3: Kiusaamiseen puututaan välittömästi.

Toimenpiteet:

- ▶ Toteutetaan kuntalaisille suunnattu ”huolipalvelu”, jossa voi ilmoittaa kiusaamisepäilystä.
- ▶ Kuntalaiset ja luottamushenkilöt toimivat aktiivisesti sen puolesta, ettei missään yhteisössä sallita kiusaamista tai ettei itse kiusaa toisia.

Mittari: kiusaamistapausten lukumäärä

Tavoite 4: Puumala tunnetaan erinomaisesta asiakaspalvelusta.

Toimenpiteet:

- ▶ Kunnan henkilöstö puhaltaa yhteen hiileen. Me-hengen nostaminen.
- ▶ Hyvän asiakaspalvelun ja käyttäjäystävällisen palvelutoiminnan julkituominen mediassa ja kunnan toiminnoissa.

Mittari: asiakastyytyväisyys

3.5 Laatuasuminen-painopisteen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Tavoite 1: Lupa- ja kaavoitusasiat hoituvat nopeasti ja sujuvasti

Toimenpiteet:

- ▶ Asiointiaikoja joustavoitetaan asiakkaiden tarpeiden pohjalta.
- ▶ Lupapisteen markkinointi. Lupa-asiat tulee olla helposti löydettävissä.
- ▶ Joustavoitetaan käyttötarkoituksen muutoksia ja niihin liittyviä vaatimuksia.

Mittari: sähköisten lupahakemusten lukumäärä

Tavoite 2: Ainutlaatuiset tontit houkuttelevat uusia asukkaita

Toimenpiteet:

- ▶ Aloitetaan aktiivinen tonttimarkkinointi, esim. tonttihuutokauppaa hyödyntäen.
- ▶ Kunnan omistamia tontteja tarjotaan yksityishenkilöille pitkällä vuokra-ajalla.
- ▶ Lisätään omarantaisia tontteja kirkonkylän läheisyydessä.
- ▶ Kunnan huonokuntoiset tyhjiksi jääneet rakennukset puretaan ja/tai etsitään ostajaa.
- ▶ Puumalaa ja tontteja markkinoidaan geopuistona.

Mittarit: kunnan myymät tontit / v

Tavoite 3: Asuin- ja toimintaympäristöt ovat turvallisia, terveitä ja yhteisöllisiä

Toimenpiteet:

- ▶ Toteutetaan turvallisuuskartoitus kaikkien liikenneväylien osalta.
- ▶ Vetovoimaisten asuinpaikkojen yhteydessä turvataan helppo pääsy Saimaalle. Asuinalueiden välittömässä yhteydessä on virkistysalue.
- ▶ Selvitetään asuinrakennusten saneerausavustuksen käyttöönoton mahdollisuus.
- ▶ Kunnalla on turvalliset ja terveet kiinteistöt.

Mittarit: Myönnetyt uudet rakennusluvut vakituisille asuinnoille / vuosi ja myönnetyt uudet rakennusluvut vapaa-ajan asunnoille / vuosi.

Tavoite 4: Esteetön koti on helposti saatavilla

Toimenpiteet:

- ▶ Jatketaan Kunnan Puumala -hankkeessa toteutettujen kotikartoitusten tekemistä.
- ▶ Kunnan omistamien vuokra-asuntojen remonttien yhteydessä tarkastellaan esteettömyyttä.

Mittari: toteutetut muutostyöt esteettömyys huomioiden